

अंदाज समिती

(२०२०-२०२१)

(चौदावी महाराष्ट्र विधानसभा)

सत्यमेव जयते

(अर्थसंकल्पीय प्रकाशनांचे वितरण सॉफ्ट कॉपीद्वारे (पेनड्राईव्ह) तसेच ऑनलाईन/संकेतस्थळावर विधानमंडळ सदस्यांना व इतरांना उपलब्ध करून देण्याबाबत वित्त विभागाच्या प्रस्तावासंदर्भातील अहवाल)

दुसरा अहवाल

(सदर अहवाल विधानसभेस/विधानपरिषदेस दिनांक मार्च, २०२१ रोजी सादर करण्यात आला.)

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय
विधान भवन, मुंबई.
मार्च, २०२१

अंदाज समिती

(२०२०-२०२१)

(चौदावी महाराष्ट्र विधानसभा)

(अर्थसंकल्पीय प्रकाशनांचे वितरण सॉफ्ट कॉपीद्वारे (पेनड्राईव्ह) तसेच ऑनलाईन/संकेतस्थळावर विधानमंडळ सदस्यांना व इतरांना उपलब्ध करून देण्याबाबत वित्त विभागाच्या प्रस्तावासंदर्भातील अहवाल)

दुसरा अहवाल

(सदर अहवाल विधानसभेस/विधानपरिषदेस दिनांक मार्च, २०२१ रोजी सादर करण्यात आला.)

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय
विधान भवन, मुंबई.
मार्च, २०२१

(तीन)
अंदाज समिती
(२०२०-२०२१)

समिती प्रमुख

१) श्री.रणजित कांबळे, वि.स.स.

सदस्य

२) श्री. चिमणराव पाटील, वि.स.स.

३) श्री. सदा सरवणकर, वि.स.स.

४) श्री. संजय गायकवाड, वि.स.स.

५) श्री. भरतशेठ गोगावले, वि.स.स.

६) श्री. संजय शिरसाट, वि.स.स.

७) श्री. प्रकाश सोळंके, वि.स.स.

८) श्री. मकरंद जाधव-पाटील, वि.स.स.

९) श्री. दिलीप मोहिते-पाटील, वि.स.स.

१०) श्री. माणिकराव कोकाटे, वि.स.स.

११) श्री. कुणाल पाटील, वि.स.स.

१२) श्री. अमित झनक, वि.स.स.

१३) श्री. धीरज देशमुख, वि.स.स.

१४) श्री. किसन कथोरे, वि.स.स.

१५) श्री. संभाजी पाटील-निलंगेकर, वि.स.स.

१६) श्री. योगेश सागर, वि.स.स.

१७) श्री. विकास कुंभारे, वि.स.स.

१८) श्री. राम कदम, वि.स.स.

१९) श्रीमती मनिषा चौधरी, वि.स.स.

- २०) श्री. रवी राणा, वि.स.स.
 २१) श्री. कृष्णा खोपडे, वि.स.स.
 २२) श्री. प्रकाश आवाडे, वि.स.स.
 २३) श्री. रईस शेख, वि.स.स.
 २४) श्री. विलास पोतनीस, वि.प.स.
 २५) श्री. दुष्यंत चतुर्वेदी, वि.प.स.
 २६) श्री. सतिश चव्हाण, वि.प.स.
 २७) डॉ. वजाहत मिर्झा, वि.प.स.
 २८) श्री. सुजितसिंह ठाकूर, वि.प.स.
 २९) श्री. निलय नाईक, वि.प.स.

निमंत्रित सदस्य

- ३०) श्री.बळवंत वानखडे, वि.स.स.
 ३१) श्री. कपिल पाटील, वि.प.स.
 ३२) श्री.विनायकराव मेटे, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

- (१) श्री.राजेन्द्र भागवत, सचिव,
 (२) श्री.विलास आठवले, उप सचिव,
 (३) श्री.विजय कोमटवार, अवर सचिव,
 (४) श्री.दामोदर गायकर, कक्ष अधिकारी

अ नु क्र म णि का

अ.क्र. (१)	विषय (२)	पृष्ठ क्र. (३)
१)	प्रस्तावना	
२)	अहवाल	
३)	समितीचे अभिप्राय व शिफारशी	
४)	परिशिष्ट - एक (अर्थसंकल्पीय प्रकाशनांचे वितरण सॉफ्ट कॉपीद्वारे (पेनड्राईव्ह) तसेच ऑनलाईन/संकेतस्थळावर विधानमंडळ सदस्यांना व इतरांना उपलब्ध करून देण्याबाबत अर्थसंकल्पीय अंदाज समितीची मान्यता मिळण्याबाबत वित्त विभागाची माहिती.)	
	परिशिष्ट - दोन (समितीच्या बैठकीचे संक्षिप्त कार्यवृत्त)	

प्रस्तावना

मी अंदाज समितीचा समिती प्रमुख, समितीच्या वतीने अहवाल सादर करण्याचा अधिकार दिल्यावरून सन २०२१-२०२२ पासून अर्थसंकल्पिय प्रकाशनांची छपाई अत्यंत मर्यादित स्वरूपात फक्त अभिलेखापुरती करणे व सदर अर्थसंकल्पीय प्रकाशनांचे वितरण सॉफ्ट कॉपीद्वारे (पेनड्राईव्ह) तसेच ऑनलाईन/संकेतस्थळावर विधानमंडळ सदस्यांना व इतरांना उपलब्ध करून देण्याबाबत वित्त विभागाच्या (व्यय) प्रस्तावासंदर्भातील अहवाल सभागृहास सादर करित आहे.

महाराष्ट्र विधानसभा नियम २०८ (१) अन्वये अर्थसंकल्प ज्या नमुन्यात विधानमंडळास सादर करावयाचा असतो तो नमुना सुचविण्यासाठी अंदाज समितीची स्थापना करण्यात येईल अशी नियमात तरतूद आहे. तसेच महाराष्ट्र विधानसभा नियम २०९ (क) अनुसार समितीकडे विचारार्थ आलेल्या वित्तीय प्रश्नावर सरकारला सल्ला देणे ही एक महत्त्वपूर्ण जबाबदारी अंदाज समितीकडे सोपविण्यात आलेली आहे. यापूर्वीही शासनाने अशा प्रकारच्या वित्तीय बाबी समितीकडे विचारार्थ पाठविल्या होत्या. यावरील अहवाल समितीने त्या त्या वेळी सभागृहास सादर केलेले आहेत.

सन २०२१-२०२२ पासून अर्थसंकल्पिय प्रकाशनांची छपाई अत्यंत मर्यादित स्वरूपात फक्त अभिलेखापुरती करणे व सदर अर्थसंकल्पीय प्रकाशनांचे वितरण सॉफ्ट कॉपीद्वारे (पेनड्राईव्ह) तसेच ऑनलाईन/ संकेतस्थळावर विधानमंडळ सदस्यांना व इतरांना उपलब्ध करून देण्याबाबत अंदाज समितीची मान्यता आवश्यक असल्याने वित्त विभागाने समितीकडे सादर प्रस्ताव मान्यतेसाठी पाठविला आहे.

अर्थसंकल्पिय प्रकाशनांची छपाई अत्यंत मर्यादित स्वरूपात फक्त अभिलेखापुरती करणे व सदर अर्थसंकल्पीय प्रकाशनांचे वितरण सॉफ्ट कॉपीद्वारे (पेनड्राईव्ह) तसेच ऑनलाईन/संकेतस्थळावर विधानमंडळ सदस्यांना व इतरांना उपलब्ध करून देण्याबाबत प्रधान सचिव (व्यय), वित्त विभाग यांची साक्ष घेतली.

समितीसमोर प्रत्यक्ष उपस्थित राहून साक्ष दिल्याबद्दल श्री.राजीव कुमार मितल, प्रधान सचिव (व्यय), वित्त विभाग व श्री.व.कृ.पाटील, सह सचिव, वित्त विभाग यांची समिती अत्यंत आभारी आहे.

समितीच्या बैठकीच्या वेळी आपला अमूल्य वेळ देऊन समिती सदस्यांनी ज्या आस्थेने व तत्परतेने हे काम पूर्ण करण्यास सहकार्य दिले त्याबद्दल मी त्यांचे मनःपूर्वक आभार मानतो.

समितीने दिनांक मार्च, २०२१ रोजी झालेल्या बैठकीत प्रारूप अहवालावर चर्चा केली व अहवाल संमत केला.

विधान भवन

मुंबई,

दिनांक मार्च, २०२१

रणजीत कांबळे

समिती प्रमुख

अंदाज समिती

अहवाल

अंदाज समिती ही महाराष्ट्र विधानमंडळाची एक अत्यंत महत्त्वाची वित्तीय समिती आहे. अर्थसंकल्पीय अंदाज आणि पूरक अनुदानासाठीच्या मागण्यांची छाननी करण्यासाठी आणि असे अंदाज व मागण्या ज्या धोरणावर आधारित असतील त्या धोरणाशी सुसंगत असे काटकसरीचे उपाय सुचविण्यासाठी आणि अर्थसंकल्प ज्या नमुन्यात विधानमंडळास सादर करावयाचा तो नमुना सुचविण्यासाठी अंदाज समितीची स्थापना करण्यात आलेली आहे.

महाराष्ट्र विधानसभा नियम २०८ (१) अन्वये अर्थसंकल्प ज्या नमुन्यात विधानमंडळास सादर करावयाचा असतो तो नमुना सुचविण्यासाठी अंदाज समितीची स्थापना करण्यात येईल अशी नियमात तरतूद आहे. Estimate Committee is authorized committee to suggest format of the budget. तसेच महाराष्ट्र विधानसभा नियम २०९ (१) (क) अन्वये अंदाज समितीकडे विचारार्थ पाठविण्यात येतील अशा वित्तीय प्रश्नांवर सरकारला सल्ला देणे अशीही तरतूद केलेली आहे. कौल आणि शकधर यांच्या PRACTICE AND PROCEDURE OF PARLIAMENT या पुस्तिकेच्या सहाव्या आवृत्तीमधील पृष्ठ क्र.८७० वरील अंदाज समितीच्या कार्यपध्दतीमध्ये Whenever Government want to make any change in the format or the information to be given in the Budget papers on Demands for Grants, the matter is referred to the Committee for their recommendations असे नमूद करण्यात आले आहे.

उपरोक्त नियमाच्या तरतुदीच्या अनुषंगाने वित्त विभागाने त्यांच्या दिनांक २ फेब्रुवारी, २०२१ रोजीच्या पत्रान्वये कळविल्यानुसार राज्याचा सन २०२१-२०२२ या आर्थिक वर्षाचा अर्थसंकल्प सादर करण्यात येणार आहे. राज्याचा अर्थसंकल्प विधानमंडळास सादर करतेवेळी वित्त विषयक विवरणपत्रासह एकूण ९२ अर्थसंकल्पीय प्रकाशनांचे वाटप बॅगेमधून विधानमंडळ सदस्यांना करण्यात येते.

विद्यमान समग्र आर्थिक स्थितीचे विश्लेषण तसेच आगामी अर्थसंकल्पीय अधिवेशनाची तयारी या संदर्भात मा.मुख्यमंत्री व मंत्री गटास दिनांक १४ जानेवारी,२०२१ रोजी सादरीकरण करण्यात आले आहे. या सादरीकरणामध्ये आगामी अर्थसंकल्पीय प्रकाशनांची छपाई व त्याचे बॅगेमधून वाटप याबाबत सविस्तर चर्चा करण्यात आली व या चर्चेमध्ये कोविड-१९ या महामारीच्या पार्श्वभूमीवर तसेच केंद्र शासनाने घेतलेल्या निर्णयानुसार अर्थसंकल्पीय प्रकाशनांची छपाई अत्यंत मर्यादीत स्वरूपात फक्त अभिलेखापुरती करणे व सदर अर्थसंकल्पीय प्रकाशनांचे वितरण सॉफ्ट कॉपीद्वारे (पेनड्राईव्ह) तसेच ऑनलाईन/संकेतस्थळावर विधानमंडळ सदस्यांना व इतरांना उपलब्ध करून देण्याचा निर्णय घेण्यात आला. त्यानुषंगाने अंदाज समितीची मान्यता मिळण्याबाबत खालीलप्रमाणे प्रस्ताव सादर केला :-

१) कोविड-१९ या महामारीच्या पार्श्वभूमीवर केंद्र शासनाने घेतलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने राज्याचा अर्थसंकल्प व अर्थसंकल्पीय प्रकाशने विधानमंडळात अर्थसंकल्प सादर झाल्यानंतर विधानमंडळ सदस्य व इतरांना लगेचच शासनाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्याचा निर्णय मा.मुख्यमंत्री व मा. उप मुख्यमंत्री (वित्त) यांच्या स्तरावर घेण्यात आला आहे.

२) शासनाने घेतलेल्या उपरोक्त निर्णयानुसार सन २०२१-२२ ची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने शासनाच्या संकेतस्थळावर तसेच,त्याची लिंक विधानमंडळाच्या व इतर संबंधित संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात येईल.

[https://beams.mahakosh.gov.in/Beams5/BudgetMVC/MISRPT/MistBudgetBooks.jsp?year=2021-2022.](https://beams.mahakosh.gov.in/Beams5/BudgetMVC/MISRPT/MistBudgetBooks.jsp?year=2021-2022)

३) या व्यतिरिक्त सन २०२१-२२ ची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने पेनड्राईव्हद्वारे (सॉफ्ट कॉपी) विधानमंडळ सदस्यांना बॅगेसह उपलब्ध करून देण्यात येतील.

४) अर्थसंकल्पीय प्रकाशनांची छपाई अत्यंत मर्यादित स्वरूपात फक्त अभिलेखापुरती करण्यात येईल.

५) अर्थसंकल्पीय अंदाज आणि पुरक अनुदानासाठीच्या मागण्याची छाननी करण्यासाठी आणि असे अंदाज व मागण्या ज्या धोरणावर आधारल्या असतील त्या धोरणाशी सुसंगत असे काटकसरीचे उपाय सुचविण्यासाठी आणि अर्थसंकल्प ज्या नमून्यात विधानमंडळास सादर करावयाचा तो नमुना सुचविण्यासाठी अंदाज समितीची स्थापना करण्यात आली आहे. तथापि, समितीने ठरवून दिलेल्या विद्यमान नमून्यांमध्ये कोणताही फेरबदल नाही.

६) राज्याचा अर्थसंकल्प व अर्थसंकल्पीय प्रकाशने शासनाच्या संकेतस्थळावर कशाप्रकारे दर्शविली जातील वा उपलब्ध होतील याबाबतचे छायाचित्र सोबत जोडले आहे.

उपरोक्त प्रस्तावाच्या अनुषंगाने अंदाज समितीतर्फे मंगळवार दिनांक १६ फेब्रुवारी, २०२१ व मंगळवार दिनांक २३ फेब्रुवारी, २०२१ रोजी वित्त विभागाच्या विभागीय सचिवांची साक्ष घेण्यात आली.

उपरोक्त साक्षीच्या बैठकीमध्ये समितीने असे मत व्यक्त केले की, अर्थसंकल्प सादर झाल्यानंतर सन्माननीय सदस्यांना बॅग दिली जाते आणि त्यामध्ये अर्थसंकल्पासंबंधित प्रकाशने दिली जात होती. यावेळी संसदेमध्ये पेन ड्राईव्हमध्ये अर्थसंकल्पासंबंधित प्रकाशने दिली गेली, त्याच पद्धतीचा अवलंब करण्याचा निर्णय राज्य शासनाने मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत घेतला आहे. अर्थसंकल्प सादर झाल्यानंतर अर्थसंकल्पासंबंधित प्रकाशने संकेतस्थळावर अपलोड केली जाणार आहेत. त्यानंतर आपण ती डाऊनलोड करू शकतो. पेन ड्राईव्हमध्ये प्रकाशने मिळणार असल्यामुळे आपण त्याचा घरी जाऊन देखील अभ्यास करू शकतो. यासाठी अंदाज समितीची त्यांस मान्यता हवी आहे.

समितीने पुढे असेही मत व्यक्त केले की, केंद्र शासनाच्या निर्णयाच्या धर्तीवर राज्य शासनाने त्वरित निर्णय घेतला असून, त्यासाठी राज्य शासनाचे अभिनंदन केले पाहिजे. केंद्राने निर्णय घेतल्यानंतर आपल्या राज्याने असा निर्णय घेतलेला असून, अशा प्रकारचा

निर्णय घेतलेला देशातील पहिले आपले राज्य आहे. याकरिता समिती अधिकाऱ्यांचे देखील अभिनंदन करणार आहे. पेन ड्राईव्ह किंवा संकेत स्थळावर माहिती उपलब्ध करून दिल्यानंतर त्यावर सभागृहात चर्चा केली जाते. सदस्यांना आपल्या मतदारसंघात अर्थसंकल्पात किती तरतूद केली आहे, ती पहावी लागते. अद्ययावत तंत्रज्ञान (टेक्नोलॉजी) असलेला अद्ययावत (अपग्रेडेड) लॅपटॉप किंवा त्यामध्ये सर्व माहिती आपण श्रेणीसुधारित (अपग्रेड) करू शकतो.

मा. वित्त मंत्री यांनी अर्थसंकल्प सभागृहात सादर केल्यानंतर त्यावर चर्चा सुरु होते. आता आपण अर्थसंकल्पासंबंधित प्रकाशने अपलोड करणार आहोत. याकरिता सर्वत्र टॅब्लेटची सुविधा दिली पाहिजे. याकरिता पुरेशी बॅन्डविथ असली पाहिजे. विधानसभेचे २८८ सदस्य आणि विधान परिषदेचे ७८ सदस्य असे एकूण ३६६ सदस्य व इतर अधिकारी हे अर्थसंकल्प डाऊनलोड करणार आहेत. याकरिता पहिल्या प्रथम पायाभूत सोयीसुविधा अद्ययावत (अपग्रेड) करण्याची आवश्यकता आहे. आता आपण सभागृहात पेन ड्राईव्ह देणार आहोत. Therefore, each Hon. Member will need a laptop. बहुतेक आमदार हे आमदार निवासात वास्तव्य करीत असतात. नागपूर आणि मुंबईला अशा प्रकारची व्यवस्था आमदार निवासामध्ये करावी लागणार आहे. लॅपटॉपमध्ये ही कागदपत्रे डाऊनलोड केली जाणार आहेत. त्याचा रात्रभर अभ्यास केला जाणार आहे. जसे आपण कागदपत्रांवरील महत्वाच्या मजकूराला हाईलाईट करतो किंवा एखाद्या पानाला टॅग लावतो. मग आपण हे लॅपटॉपमध्ये कसे करणार? You can't put markers in the laptop. सन्माननीय सदस्यांना या गोष्टींची सवय करावी लागणार आहे. याकरिता सर्व सदस्यांना प्रशिक्षण द्यावे लागणार आहे. त्या ठिकाणी भाषण किंवा चर्चा करताना अडचण येणार आहे. ९० टक्के पुस्तके संबंधित आमदारच वाचतात. १०० टक्के आपण ते ऑनलाईन करू शकतो. जिल्हा नियोजन

समितीची (डीपीसीची) पुस्तके आहेत. ग्रीन बुक आणि पिंग बुक हे महत्वाचे आहे. जोपर्यंत ते वाचणार नाही, तोपर्यंत त्यातील मुद्दे मांडणे सदस्यांना कठीण होऊन बसणार आहे.

समितीने विचारणा केली की, विभागाने सॉफ्टवेअर तयार करताना आणि अर्थसंकल्प टॅबवर किंवा लॅपटॉपवर लोड करताना यामध्ये आणखी तीन गोष्टी करण्याची आवश्यकता आहे. आपण झोनवाईज रेव्हेंन्यू अॅपवर उपलब्ध करून दिले पाहिजे. सदस्यांना कोकण रेव्हेंन्यू झोन बघावयाचा असेल आणि त्यानंतर जिल्हानिहाय काय तरतुदी आहेत हे बघायचे असेल तर पहिला रेव्हेंन्यू झोनवाईज, जिल्हानिहाय आणि मतदारसंघनिहाय, विभागनिहाय रेव्हेंन्यूमध्ये काय तरतुद केलेली आहे, असे सॉफ्टवेअरमध्ये उपलब्ध करून दिल्यास आणखी सोईस्कर होईल.

त्यावर विभागीय सचिवांनी समितीस सांगितले की, अर्थसंकल्पाची प्रकाशने बघितलेली आहेत. यामध्ये १४ प्रकारची प्रकाशने आहेत. ही राज्यनिहाय प्रकाशने आहेत. राज्यामध्ये कोणत्या विभागाला किती निधी दिलेला आहे, विभागाची बरीचशी योजना अशी आहे की, त्यामध्ये केवळ ठोक आऊटलेट असतो. ठोक रक्कमेतून प्रत्येक जिल्ह्यासाठी किती निधी दिला जाणार आहे किंवा कोणती कामे मंजूर होणार आहेत तो नंतरचा भाग आहे. सार्वजनिक बांधकाम, जलसंपदा, आदिवासी विकास विभाग आणि समाज कल्याण यासंदर्भातील यादी क्रमांक ३ पाहिले तर कामांमध्ये रस्त्यांची यादी असते. इमारतींची यादी असते. जलसंपदाची यादी असते. आदिवासी विकास विभागाची यादी असते. समाजकल्याणची यादी असते. हे ५ विभाग असून, त्याची कामनिहाय माहिती असते. ही माहिती पुस्तकात असते. ही सर्व पुस्तके पीडीएफ फॉर्मेटमध्ये असणार आहेत. जिल्ह्याचे नाव टाकले तर लगेच त्या जिल्ह्यातील कामे दाखविणार आहे. जिल्हानिहाय दाखविणे शक्य आहे. मतदारसंघनिहाय सध्या तशी काही सोय नाही. जर समितीने तशी सूचना केली तर आम्ही त्याचा विचार करू शकतो.

यावर समितीने मत मांडले की, मतदारसंघ एका तालुक्यात अर्धा असतो तर दुसऱ्या तालुक्यात अर्धा असतो. त्यामुळे मतदार संघ निहाय करणे कठीण असून जिल्हानिहाय करू शकतो. आपण अहवाल ऑनलाईन सबमिट केला आणि ज्याला कोणाला तो वाचावयाचा आहे आणि कायमस्वरूपी तो साईटवर राहतो. यासाठी प्रत्येक सन्माननीय सदस्यांना आयपॅड उपलब्ध करून देण्याची आवश्यकता आहे. प्रत्येक सन्माननीय सदस्यांना स्वतःच्या कार्यालयासाठी एक रक्कम द्या आणि सन्माननीय सदस्य मग त्या रक्कमेतून आयपॅडची खरेदी करू शकतात असे समितीने मत व्यक्त केले.

त्यावर विभागीय सचिवांकडून, वाढीव तरतुद देऊ शकतो. याबाबतची सर्व कार्यवाही विधिमंडळ सचिवालयकडून करावी लागेल. आम्हाला कोणतीही अडचण नाही, असे समितीला सांगण्यात आले.

समितीने पुढे असे निदर्शनास आणून दिले की, प्रत्येक सन्माननीय सदस्यांना त्यांच्या कार्यालयासाठी आमदार निधीमध्ये एक ठरलेली रक्कम आहे. विभाग मार्गदर्शन करू शकतात की सन्माननीय सदस्यांनी अमुक स्पेसिफिकेशनचे लॅपटॉप किंवा आयपॅड खरेदी करावेत. जोपर्यंत सन्माननीय सदस्य टॅबलेट किंवा आयपॅड वापरण्यामध्ये पारंगत होत नाही तोपर्यंत विभागाला प्रिंटर आणि पेपरची तरतुद आमदार निवासामध्ये करावी लागणार आहे. अनेक सन्माननीय सदस्यांना प्रिंटआऊट काढून वाचण्याची सवय आहे.

आमदार निवासमध्ये एखाद्या सन्माननीय सदस्यांना प्रिंट काढावयाची असल्यास त्यासाठी काहीही व्यवस्था नाही. तसेच अर्थसंकल्पात ग्रीन बुक व पिंक बुक महत्वाचे असते. ही पुस्तके छापून जर सन्माननीय सदस्यांना पेन ड्राईव्ह सोबत दिली तर बरे होईल. यामध्ये अर्थसंकल्पाशी निगडित महत्वाचे अनेक विषय असतात. आपण टप्प्या टप्प्याने करू शकतो. मात्र जर विभागाने या बाबत निर्णय घेतलाच असेल तर आम्हाला काही बोलायचे नाही. परंतु समितीला आपले म्हणणे मांडण्याचा अधिकार आहे.

त्यावर विभागीय सचिवांनी समितीस विदित केले की, पेपरचा वापर कमी व्हावा हा उद्देश डोळ्यासमोर ठेवून ही सर्व कार्यवाही केली जात आहे. या निर्णयाचे हे पहिले वर्ष आहे. हे केल्यानंतर आपल्याला अनुभव येईल की, कोणत्या अडचणी येत आहेत. पुढील वर्षी यामध्ये आपल्याला सुधारणा करता येतील.

समितीने विभागाला अशी सूचना केली की, ग्रीन बुक व पिंग बुक सदस्यांना देण्यात यावेत. पुस्तकापासून टॅब पर्यंत जाण्यास थोडा वेळ लागेल. केवळ २-३ पुस्तकांचा विषय आहे. ही नवीन पद्धत सर्वांच्या परिचयाची होण्यास थोडा वेळ लागेल. अर्थसंकल्पावर चांगली चर्चा झाली पाहिजे हा समितीचा मूळ उद्देश आहे.

विभागीय सचिवांनी समितीच्या म्हणण्यावर असे नमूद केले की, समितीची सूचना योग्य आहे. विभागीय अधिकारी म्हणून पिंग बुक वापरतोच. पिंग बुक लागतेच यामध्ये दुमत नाही. याबाबत माननीय मंत्री महोदयांशी चर्चा करून समितीस अवगत करण्यात येईल.

समितीने वित्त विभागाच्या सचिवांना अर्थसंकल्पीय प्रकाशने पेनड्राईव्ह व संकेतस्थळावर देण्याबरोबरच काही अत्यंत महत्वाची पुस्तके उदा. ग्रीन बुक, पिंग बुक इ. मा.सदस्यांना देण्याबाबत सांगितले असता मा.मंत्री महोदयांची मान्यता घेवून त्यासंदर्भात समितीस अवगत करण्यात येईल असे समितीस विदित केले असता समितीने वित्त विभागाच्या विभागीय सचिवांची दिनांक १६ फेब्रुवारी, २०२१ रोजी अपूर्ण राहिलेली साक्ष दिनांक २३ फेब्रुवारी, २०२१ रोजी पुन्हा आयोजित करण्यात आली. उपरोक्त साक्षीच्या वेळी विभागीय सचिवांनी, यावर्षीचे अर्थसंकल्पीय प्रकाशने ऑनलाईन व पेनड्राईव्हद्वारे उपलब्ध करून द्यावीत असा निर्णय घेण्यात आलेला आहे. तसेच, समितीच्या सूचनेनुसार ग्रीन व पिंग बुक देण्यात येणार आहेत अशी माहिती समितीला दिली.

समितीने ही चांगली प्रथा आहे. या प्रथेचे स्वागतच केले आहे. विभाग इको सेन्सेबल सिस्टीम लागू करित आहे, हे खरे आहे. मंत्रिमंडळाने अर्थसंकल्पीय प्रकाशने सॉफ्ट

काँपीद्वारे उपलब्ध करून देण्याबाबत निर्णय घेतलेला आहे. समितीने या निर्णयाचे स्वागत केलेले आहे. परंतु, विभागाने प्रायोगिक तत्वावर असे नमूद करावे. केंद्र शासनाचा निर्णय काय होता आणि हा कायमस्वरूपी निर्णय आहे काय? अशी समितीने विचारणा केली.

यावर विभागीय सचिवांनी केंद्र शासनाने सर्व पुस्तके ऑनलाईन उपलब्ध करून दिलेली आहेत. त्यांनी कोणतेही पेपर सक्युलेशन ठेवलेले नाही. यावर्षी तरी त्यांनी हे केलेले आहे. परंतु, ते पुढील वर्षी जुनी पद्धत लागू करतील किंवा नाही याबाबत कल्पना नाही असे समितीस सांगितले.

समितीने, केंद्र शासनाने निर्णय घेतल्यामुळे राज्य मंत्रिमंडळाने हा निर्णय घेतलेला आहे. मागील बैठकीत सचिव महोदयांनी दोन-तीन गोष्टींचा उल्लेख केला होता. विभागाकडून मोठ्या प्रमाणावर कागदपत्रांची छपाई केली जाते. सभागृहाच्या लॉबीमध्ये पीजन होल आहे. त्यामध्ये लक्षवेधी सूचनांची निवेदने, तारांकित प्रश्नांची यादी इत्यादी कागदपत्रे असतात. महामंडळाचे अहवाल सभागृहाला सादर केले जातात. त्यामुळे स्टेशनरी वाया जाते. जर ऑनलाईन केले तर ज्यांना वाचन करावयाचे आहे ते डाऊनलोड करून वाचन करतील. सभागृहात प्रश्नोत्तरे, लक्षवेधी सूचना इत्यादी कामकाज होते. सभागृहाला अहवाल सादर केले जातात. सदस्यांना हे ऑनलाईन उपलब्ध करून घेता येईल. सदस्यांना लिंक मिळेल. सदस्य ते डाऊनलोड करून घेऊ शकतात. यामुळे पेपर वाया जाणार नाहीत. तसेच अर्थसंकल्पीय प्रकाशनांच्या पुस्तकांची मोठी बॅग असते. सन्माननीय सदस्य त्यामध्ये आपापल्या जिल्ह्यातील माहिती बघतात. सर्व सन्माननीय सदस्यांना ते पुस्तक द्यावे लागते. परंतु, ते ऑनलाईन असेल तर सदस्य पाहिजे तो भाग घरी बसून डाऊनलोड करू शकतील. सन्मा.सदस्य नोटपॅडवर डाऊनलोड करून अभ्यास करू शकतात, असे समितीने मत व्यक्त केले.

समितीने पुढे असेही मत व्यक्त केले की, सार्वजनिक बांधकाम विभागाची नागपूर जिल्ह्यात किती कामे झाली हे बघावयाचे असेल तर नागपूर टाईप करून सर्च केल्यानंतर ती कामे दिसली पाहिजेत. मागील बैठकीत सूचना करण्यात आली होती की, महसूली विभाग (रेव्हेन्यू झोन) व जिल्हा निहाय वर्गवारी केली पाहिजे. जेणे करून पीडीएफ फाईलमध्ये टायटल टाईप केल्यानंतर त्या जिल्ह्यातील माहिती उपलब्ध होईल. ही माहिती शासनाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध होणार आहे. “शासनाने घेतलेल्या उपरोक्त निर्णयानुसार सन २०२१-२२ ची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने शासनाच्या संकेतस्थळावर तसेच त्याची लिंक विधानमंडळाच्या व इतर संबंधित संकेतस्थळांवर उपलब्ध करून देण्यात येईल,” असे टिप्पणीमध्ये नमूद केलेले आहे. आता पर्यंत विधानसभेतील २८८ व विधान परिषदेतील ७८ सदस्यांना उत्तर द्यावयाचे होते. परंतु, आता राज्यातील १२.५ कोटी जनतेपैकी टेक्नोसेवी लोक ही माहिती बघणार आहेत आणि हे अतिशय चांगले आहे.

सभागृहाला सादर होणारे वित्तमंत्र्यांचे अर्थसंकल्पीय भाषण ऑनलाईन दाखविले जाते. आता विभाग अर्थसंकल्पीय प्रकाशने संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देणार आहेत. ती सोप्या भाषेत असतील तर लोकांना कळेल. सदस्यांच्या विभागात किंवा जिल्ह्यात कोणती विकास कामे होणार आहे हे विशिष्टरित्या बघावयाचे असेल तर त्यासाठी तज्ज्ञांची समिती नियुक्त करावी. संकेतस्थळावर जी माहिती उपलब्ध होणार आहे ती जवळपास १० हजारापेक्षा जास्त पाने आहेत. एखादी माहिती शोधावयाची असेल तर सायंकाळ होईल. समिती लोकाभिमुख निर्णय घेत आहे. हे चांगले काम असून समिती विभागाचे कौतुक करित आहे. विभागाने या संदर्भात तज्ज्ञांची समिती नियुक्त करून सामान्य माणसाला म्हणजे कॉलेजमधील एखाद्या विद्यार्थ्याला त्याच्या जिल्ह्यात कोणती विकास कामे होणार आहे हे सहज बघता आले पाहिजे. विभागाने तसा संदर्भ उपलब्ध करून दिला पाहिजे. हे केवळ सन्माननीय सदस्यांपुरते मर्यादित नाही. कोणालाही लॉगिन करून फाईल डाऊनलोड करता येईल. त्यासाठी एकच

सर्व्हर असतो. त्यावेळी बाहेरच्या लोकांनी लॉगीन केले तर लोड वाढल्यामुळे सर्व्हर क्रॅश होईल. आपण ऑनलाईन परीक्षांमध्ये असे प्रकार बघितलेले आहेत. विद्यार्थ्यांनी एकाच वेळी ऑनलाईन केल्यामुळे वेबसाईट क्रॅश होते. सकाळी बजेट डाऊनलोड करावयाचे म्हटले तर त्यामध्ये अडचणी येऊ नयेत.

समितीने अशी विचारणा केली की, यामुळे किती खर्च कमी होणार आहे, ती आकडेवारी अंदाजे किती होईल ?

यावर विभागीय सचिवांनी सांगितले की, विभागाने तशी आकडेवारी काढलेली नाही. विभागाकडून एकूण ९३ पुस्तके उपलब्ध करून देण्यात येतात. त्याची सुमारे दिड ते दोन कोटी पाने होतात. त्यासाठी जो खर्च येतो त्याची बचत होणार आहे.

समितीने असेही सूचविले की, सभागृहात ऊर्जा विभागाची चर्चा सुरु असेल आणि आपल्याला जी माहिती पाहिजे असेल तर आपण त्या लिंकवर क्लिक केल्यानंतर ती माहिती उपलब्ध होईल. ती लिंक स्क्रीनवर येईल. विधिमंडळाकडून लिंक उपलब्ध करून दिली जाते. माननीय अध्यक्ष महोदयांच्या अखत्यारितील कामकाजाची जी पद्धत आहे त्या प्रमाणे ते कार्यवाही करतील. परंतु, समिती समोर जो विषय आहे तो केवळ अर्थसंकल्पापुरता मर्यादित आहे. तसेच अर्थसंकल्पाची प्रकाशने पेपरविरहित व्हावीत यासाठी समितीची संमती आहे.

सन्माननीय सदस्य वेगवेगळ्या कंपनीच्या लॅपटॉपची मागणी करतात. काहींना सोनी कंपनीचा लॅपटॉप पाहिजे, कोणाला आयपॅड पाहिजे, कोणाला सॅमसंग कंपनीचा पाहिजे. आता आमदार निधीतून एका वेळेस साडेतीन लाख रुपये कार्यालय फंडासाठी खर्च करण्याची तरतूद आहे. ती रक्कम सात लाख रुपये करण्यात यावी अशी मागणी करण्यात येत आहे. यावर विभागीय सचिवांनी सांगितले की, साडेतीन लाख रुपयांची मर्यादा वाढविण्याबाबत नियोजन विभागाला तात्काळ अवगत करण्यात येईल.

सर्व खासदारांकडे लॅपटॉप/टॅब आहे. ते स्वतः आणतात. त्यांच्याकडे वायफाय असते, सभागृहातील बँडविथ वाढवावी लागेल. चार्ज करण्यासाठी सर्व टेबलला पॉईंट दिलेले आहेत. बँडविथ वाढविले तर स्पीड मिळेल. बँडविथचा स्पीड वाढविणे अत्यंत गरजेचे आहे. कारण एकाच वेळी २८८ सदस्य वापर करणार आहेत. त्यानुसार बँडविथ ठेवण्यास सांगण्यात येईल. ही बाब दोन्ही सभागृहासाठी करण्यात येणार आहे.

समितीने संपूर्ण अर्थसंकल्प डिजिटल करण्यात येणार आहे आणि ते टॅब/ आयपॅडवर उपलब्ध असतील. अर्थसंकल्प कायमस्वरूपी राहणार आहे. सदस्यांना जेव्हा चर्चा करायची आहे त्यावेळी बटन दाबल्यानंतर व टॅबमध्ये खाली गेले तर ३६ विभागवाईज माहिती मिळेल. त्यानुसार ते पुस्तक ओपन होईल. ज्या दिवशी बजेटवर चर्चा आहे त्यामध्ये दिवसभराचे कामकाज राहिल. यानुसार चार विभागांवर चर्चा होईल. ते चार विभाग ऑटोमॅटिकली स्क्रीनवर राहायला पाहिजे. पूर्ण आतमध्ये शोधण्यापेक्षा त्या दिवशी ते चार विषय समोर यायला पाहिजेत. तसेच ज्या दिवशी ज्या विषयांची चर्चा असेल त्यासंदर्भातील सर्वसाधारण चर्चा व पुरवणी मागण्यांचा तेवढा भाग त्या दिवसाच्या कामकाजाच्या वेळी स्क्रीनवर आला पाहिजे. हे विभाग करू शकणार आहे काय.

तसेच समितीने अर्थसंकल्पाच्या पुस्तकांशिवाय जवळपास २०० अहवाल किंवा पुस्तके छापण्यात येतात. त्याबाबत विचार करणे गरजेचे आहे. यामध्ये कार्यक्रम अंदाजपत्रक, जमा खर्चाचा अहवाल, आर्थिक पाहणी अहवाल आहे. वैधानिक विकास महामंडळाचे अहवाल आहेत, प्रत्येक पान आपण छापतो त्यांचे पैसे देण्यात येतात. वित्त विभागाच्या अखत्यारित सर्वच विषय येतात. विभाग अर्थसंकल्प त्याच धर्तीवर करीत आहे. २०० पुस्तके किंवा अहवाल आहेत. त्यामुळे टपाल खण भरून जातो. दररोज टपाल खण भरतो इतके अहवाल येतात. व्हीप शिवाय एखादी दोन महत्वाची कागदपत्रे सोडून सर्व ऑनलाईन का करण्यात

येत नाही. समजा वैधानिक विकास महामंडळाचा अहवाल असेल. विभागाकडे चार वैधानिक विकास महामंडळे आहेत. सदस्याला विदर्भाच्या वैधानिक विकास महामंडळाबाबत इंटरेस्ट आहे. काही सदस्य मराठवाड्याचा अहवाल पाहतील. काही सदस्य उर्वरित महाराष्ट्राचा अहवाल पाहतील. ज्या सदस्यांना ज्या विभागाबाबत माहिती हवी आहे तेवढीच ते डाऊनलोड करतील.

विभागीय सचिवांनी स्पष्ट केले की, समितीच्या सूचनेप्रमाणे विविध विभागांचे अहवाल व कार्यक्रम अंदाजपत्रक शक्यतो ऑनलाईन देण्याचे प्रयत्न करावेत अशा सूचना देण्यात येतील.

समितीने विचारणा केली की, अर्थसंकल्पाच्या छपाईमध्ये कोणती पुस्तके ऑनलाईन देण्यात येणार आहेत, व कोणती पुस्तके छपाई करून देण्यात येणार आहेत.

त्यावर विभागीय सचिवांनी स्पष्ट केले की, विभागाकडून ग्रीन बुक व पीक बुक अशी दोनच पुस्तके देणार आहेत. तसेच विभागांना अर्थसंकल्पीय अंदाजपत्रकाची माहिती सोडून विभागांचे जे विविध अहवाल आहेत ते ऑनलाईन देण्याचा प्रयत्न कसोसीने करावा असे सर्व संबंधितांना अवगत केले जाईल. कार्यक्रम अंदाजपत्रकाच्या सूचना वित्त विभागाकडून जातात. त्यामध्ये स्पष्ट सांगण्यात येणार आहे की, कार्यक्रम अंदाजपत्रकही ऑनलाईन उपलब्ध करून देण्यात यावे.

समितीने अर्थसंकल्पाचा जो भाग नाही ती पुस्तके आतापर्यंत छापून देण्यात येत होती. अर्थसंकल्पही छापून दिला जात होता. आता तो ऑनलाईन देण्यात येणार आहे. अर्थसंकल्पाशिवाय जो अर्थसंकल्पाचा पार्ट अँड पार्सल नाही त्यामध्ये काही अहवाल असतील. ते सर्व छापून पुढील काळात दिले पाहिजेत. आता त्या प्रती छपाई करून द्यायला पाहिजेत. त्यावर विभागीय सचिवांनी अहवालाच्या प्रती देण्याचे मान्य केले.

वित्त विभागाच्या सन २०२१-२०२२ च्या अर्थसंकल्पीय प्रकाशनांचे वितरण सॉफ्ट कॉपीद्वारे (पेनड्राईव्ह) ऑनलाईन संकेतस्थळावर विधीमंडळ सदस्यांना, विधानमंडळाला व इतरांना उपलब्ध करून देण्याबाबत तसेच प्रकाशनातील ग्रीन बुक व पिंक बुक ही पुस्तके देण्याबाबतच्या प्रस्तावाला अंदाज समितीने मान्यता दिली आहे.

अभिप्राय व शिफारशी

- (१) सन २०२१-२०२२ या आर्थिक वर्षाची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने पेनड्राईव्ह व ऑनलाईन पध्दतीने संकेतस्थळावर सदस्यांना व इतरांना उपलब्ध करून देण्याबाबतच्या शासनाच्या प्रस्तावास अंदाज समितीची मान्यता घेण्यासाठी वित्त विभागाकडून प्राप्त झालेल्या लेखी स्वरूपातील माहितीच्या व विभागीय सचिवांच्या साक्षीच्यावेळी प्राप्त झालेल्या माहितीच्या अनुषंगाने समितीने प्रस्तुत प्रस्तावावर विचारविमर्श करून विभागाच्या विनंतीनुसार अर्थसंकल्पीय प्रकाशने पेनड्राईव्हद्वारे तसेच ऑनलाईन संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यासाठी मान्यता दर्शवितांना विधानमंडळाच्या सदस्यांना अचानकपणे अर्थसंकल्पीय प्रकाशने न देता सॉफ्टकॉपीद्वारे संगणकावर उपलब्ध करून दिल्यास अडचणीचे होणार आहे. सर्व सन्माननीय सदस्यांना संगणकावर प्रकाशने तपासण्याची सवय होईपर्यंत किमान अर्थसंकल्पाचे अत्यंत महत्वाचे प्रकाशन असलेले ग्रिन बुक व पिंक बुक ही प्रकाशने पुस्तक रूपात उपलब्ध करून द्यावीत व टप्प्या टप्प्याने मा.सदस्यांना अर्थसंकल्पीय प्रकाशने संगणकावर पाहण्याची सवय झाल्यानंतर संपुर्ण अर्थसंकल्पीय प्रकाशने पेनड्राईव्ह व ऑनलाईन संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात यावीत असे समितीने सूचविले असता वित्त विभागाच्या सचिवांनी मा.उप मुख्यमंत्री तथा वित्त मंत्री यांची मान्यता घेवून समितीची सूचना मान्य केली तद्नंतर वित्त विभागाच्या सन २०२१-२०२२ ची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने पेनड्राईव्हद्वारे तसेच ऑनलाईन संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात यावीत व ग्रीन बुक व पिंक बुक हि प्रकाशने सॉफ्टकॉपीसह पुस्तक स्वरूपात सुध्दा उपलब्ध करून देण्याच्या प्रस्तावास समितीने मान्यता दर्शवली व त्यानुसार आवश्यक कार्यवाही करण्याबाबत संमती दर्शविली. तसेच अर्थसंकल्पीय प्रकाशने सॉफ्टकॉपीद्वारे देण्यात आल्यामुळे सदस्यांना येणाऱ्या अडचणी विचारात घेऊन त्या सोडविण्याबाबत योग्य त्या उपाययोजना करण्यासाठी आवश्यक कार्यवाही वित्त विभागाने करावी व केलेली कार्यवाही समितीस यथाशिघ्र अवगत करावी अशी समितीची शिफारस आहे.

(२) सन २०२१-२०२२ ची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने सॉफ्टकॉपीद्वारे सर्व सन्माननीय सदस्यांना व इतरांना उपलब्ध करून देत असतांना अर्थसंकल्पातील माहिती जिल्हानिहाय कामनिहाय शोधता आल्यास सर्व सदस्यांना सोईचे होईल त्या दृष्टीने योग्य ती कार्यवाही करावी अशी समितीने विभागीय सचिवांना सूचना केली असता अर्थसंकल्पीय प्रकाशनामधील माहिती जिल्हानिहाय शोधण्यासाठी आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात येईल असे वित्त विभागाच्या सचिवांकडून आश्वस्त करण्यात आले. समितीला दिलेल्या आश्वासनानुसार वित्त विभागाने अर्थसंकल्पीय प्रकाशनातील माहिती जिल्हानिहाय शोधण्यासाठी आवश्यक ती कार्यवाही करावी व केलेली कार्यवाही समितीस तातडीने अवगत करावी अशी समितीची शिफारस आहे.

(३) सन २०२१-२०२२ या आर्थिक वर्षाच्या अर्थसंकल्पापासून वित्त विभागाकडून अर्थसंकल्पीय प्रकाशने सॉफ्टकॉपीद्वारे देण्यात येणार आहेत. अर्थसंकल्पाची मुख्यतः ९३ पुस्तके आहेत. सदर प्रकाशने सॉफ्टकॉपीद्वारे मा.सदस्यांना देण्यात येणार आहेत, तथापि, त्या समवेतच अर्थसंकल्प सादर झाल्यानंतर सर्व विभागाकडून कार्यक्रम अंदाजपत्रके मंडळनिहाय खर्च, तिनही सहामही आढाव्याचे विवरणपत्र, इ.पुस्तके संबंधित विभागाकडून सदस्यांना वितरित करण्यात येतात. सदर प्रकाशने सॉफ्टकॉपीद्वारे देण्याबाबत विभागाने केलेली कार्यवाही समितीने विचारली असता सदर प्रकाशने ही अर्थसंकल्पासंदर्भातीलच असल्याने उक्त प्रकाशने सॉफ्टकॉपीद्वारे सर्व संबंधित विभागांनी सन्माननीय सदस्यांना उपलब्ध करून देण्याबाबत सर्व विभागांना कळविण्यात येईल असे वित्त विभागाकडून आश्वासित करण्यात आले, त्यानुसार अर्थसंकल्पाच्या अनुषंगाने सर्व प्रकाशने, अहवाल इ. सॉफ्ट कॉपीद्वारे सदस्यांना उपलब्ध करून देण्याबाबत वित्त विभागाने तातडीने सर्व संबंधित विभागांना कळविण्याबाबत कार्यवाही करावी व केलेली कार्यवाही समितीस अवगत करावी अशीही समितीची शिफारस आहे

- (४) कार्यालयीन कामकाज पेपर विरहित झाल्यास पर्यावरणाची व पैशाची बचत होईल व कामकाज जलद गतीने होईल या हेतुने विधानमंडळाचे संगणकीकरण झालेले आहे. आता विविध संसदीय आयुधे ऑनलाईन देण्याची सुविधा मा.सदस्यांना प्राप्त झालेली आहे. विधानमंडळाकडून मा.सदस्यांना सभागृहात संगणक सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहे. तथापि, सभागृहातील लॅपटॉप सभागृहाबाहेर जवळ बाळगणे मा.सदस्यांना सोयीचे होणार नाही. सभागृहात सन्मा.सदस्यांना प्राप्त होणारी माहिती, अहवाल वितीय प्रकाशनांचा मा.सदस्यांना आमदार निवासात, वाहनात अथवा अन्य ठिकाणी अभ्यास करावयाचा झाल्यास लॅपटॉप किंवा टॅब शिवाय ते शक्य होणार नाही. लॅपटॉप अथवा टॅब शासनामार्फत मा.सदस्यांना उपलब्ध करून दिल्यास प्रत्येक सदस्यांची मागणी वेगवेगळी येऊ शकते. ही बाब लक्षात घेता सन्मा.सदस्यांना आमदार फंडाची कार्यालयीन खर्चासाठी ३.५० लक्ष देण्याची जी तरतूद आहे त्या तरतूदीमध्ये वाढ करून ७.०० लक्ष करण्यात यावी, जेणेकरून मा.सदस्यांना आवश्यकतेप्रमाणे चांगल्या प्रतीचा लॅपटॉप अथवा टॅब घेणे शक्य होईल. अशी समितीने विभागीय सचिवांना सूचना केली असता विभागीय सचिवांनी सदर बाब नियोजन विभागास कळवून समितीच्या विनंतीनुसार कार्यवाही करण्याचे मान्य केले आहे. त्यानुसार याप्रकरणी आवश्यक ती कार्यवाही करून केलेली कार्यवाही समितीस तात्काळ अवगत करण्यात यावी अशी समितीची शिफारस आहे.
- (५) अर्थसंकल्पीय प्रकाशने मा.सदस्यांना संकेतस्थळावर तसेच पेनड्राईव्हद्वारे या वर्षाच्या अर्थसंकल्पापासून उपलब्ध होणार आहेत. दोन्ही सभागृहात आता लॅपटॉप मा.सदस्यांना उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहेत. सद्यःस्थितीत विधानमंडळाची बँडवीथ १५०० एमबीपीएसची आहे. तथापि, इंटरनेट कनेक्टिविटीबाबत अनेक सदस्यांच्या तक्रारी आहेत. कारण अपेक्षित इंटरनेटसाठी वेग (स्पीड) मिळत

नसल्याने संगणक, लॅपटॉपवरील फाईल्स/पुस्तके/अहवाल डाऊनलोड होत नाहीत. सदर इंटरनेटचा वेग (स्पीड) वाढविण्यासाठी सध्या असलेला १५०० एमबीपीएस (स्पीड) वाढवून २५०० एमबीपीएस केल्यास सर्व सदस्यांना व इतर अधिकाऱ्यांना आवश्यक इंटरनेट वेग (स्पीड) मिळाल्यानंतर प्रकाशने, अहवाल, प्रश्नोत्तरे, कामकाज पत्रिका इ.तात्काळ डाऊनलोड करून सभागृहाच्या कामकाजात भाग घेणे शक्य होईल. तसेच अर्थसंकल्पीय प्रकाशने यापुढे सॉफ्टकॉपीद्वारे प्राप्त होणार असल्याने सन्मा.सदस्यांना सभागृहात भाषण करताना संदर्भ देण्यासाठी, आकडेवारी पाहण्यासाठी छपाई केलेला कागद स्वतःजवळ असणे गरजेचे आहे. आता सर्व प्रकाशने संगणकाद्वारे दिसणार असल्याने भाषण करताना तातडीने ती शोधणे, वाचणे शक्य होणार नाही. ही वस्तुस्थिती विचारत घेता ज्या सदस्यांना संगणकातील काही संदर्भासाठी उपयुक्त माहिती हवी असल्यास सदस्यांच्या विनंतीनुसार विधानभवन परिसरात तसेच आमदार निवासात प्रिंट काढण्याची सुविधा उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे. या दोन्ही बाबी मा.पीठासीन अधिकाऱ्यांच्या कार्यक्षेत्रातील असल्याने उपरोक्त प्रमाणे कार्यवाही करण्यासाठी आवश्यक असलेला निधी वित्त विभागामार्फत उपलब्ध करून देण्याबाबत वित्त विभागाने आवश्यक कार्यवाही करावी व केलेली कार्यवाही अंदाज समितीस अवगत करावी अशी समितीची शिफारस आहे.

परिशिष्ट - एक
(वित्त विभागाकडून प्राप्त झालेली माहिती)

पहिली बैठक

मंगळवार, दिनांक १६ फेब्रुवारी, २०२१

स्थळ :- विधान भवन, मुंबई.

उपस्थिती :

समिती प्रमुख

(१) श्री. रणजीत कांबळे, वि.स.स. तथा समिती प्रमुख

सदस्य

- (२) श्री. सदा सरवणकर, वि.स.स.
 (३) श्री. प्रकाश (दादा) सोळंके, वि.स.स.
 (४) श्री. अमित झनक, वि.स.स.
 (५) श्री. किसन कथोरे, वि.स.स.
 (६) श्री. योगेश सागर, वि.स.स.
 (७) श्रीमती मनिषा चौधरी, वि.स.स.
 (८) श्री. विलास पोतनीस, वि.प.स.
 (९) श्री. दुष्यंत चतुर्वेदी, वि.प.स.
 (१०) डॉ. वजाहत मिर्झा, वि.प.स.

निमंत्रित सदस्य

(१) श्री. बळवंत वानखडे, वि.स.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

(१) श्री.विजय कोमटवार, अवर सचिव

उपस्थित अधिकारी

श्री.राजीव कुमार मितल, प्रधान सचिव (व्यय), वित्त विभाग

दुसरी बैठक

मंगळवार, दिनांक २३ फेब्रुवारी, २०२१

स्थळ :- विधान भवन, मुंबई.

अंदाज समिती (Estimates)ची बैठक मंगळवार, दिनांक २३ फेब्रुवारी, २०२१ रोजी १२:००:०० वाजता कक्ष क्र.२००१ विसावा मजला),विधान भवन, मुंबई येथे आयोजित करण्यात आली होती.सदरहू बैठकीस खालील सन्माननीय सदस्य व अधिकारी उपस्थित होते :-

उपस्थिती :

- (१) श्री. रणजीत कांबळे, वि.स.स. तथा समिती प्रमुख
- (२) अॅड. माणिकराव कोकाटे, वि.स.स.
- (३) श्री. अमित झनक, वि.स.स.
- (४) श्री. धिरज देशमुख, वि.स.स.
- (५) श्री. योगेश सागर, वि.स.स.
- (६) श्री. विकास कुंभारे, वि.स.स.
- (७) श्रीमती मनिषा चौधरी, वि.स.स.
- (८) श्री. कृष्णा खोपडे, वि.स.स.
- (९) श्री. रईस शेख, वि.स.स.
- (१०) श्री. विलास पोतनीस, वि.प.स.

निमंत्रित सदस्य

- (१) श्री. कपिल पाटील, वि.प.स.
- (२) श्री. बळवंत वानखडे, वि.स.स.

उपस्थित अधिकारी

- (१) श्री. व.कृ.पाटील, सह सचिव वित्त विभाग